

M. Assumpció Vilà i Planas

RESOLUCIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA RELATIVA A PATRIMONI

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 21 de novembre de 2018, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura, manifestant el seu interès per la recuperació d'elements ornamentals històrics en accessos al metro.

El ciutadà va presentar queixa en aquesta Sindicatura l'any 2014 exposant el seu interès per la recuperació dels elements ornamentals originals de les dues boques de metro del Passeig de Gràcia ubicades davant el Palau Robert i la Casa Batlló.

En aquell moment la Gerència Municipal d'Habitat Urbà es va pronunciar en el sentit que es substituïrien les baranes existents per les de fosa, tant a Palau Robert, com a la Casa Batlló.

El mes de juny de 2015, el promotor de la queixa va dirigir-se de nou a la Sindicatura, atès que a través de twitter havia tingut informació que quedava suspès o aturat el projecte de recuperació de les dues boques de metro. En aquesta ocasió la Tinença d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat va informar que mantenia la voluntat realitzar aquella actuació, però que restava supeditada a la disponibilitat pressupostària.

El ciutadà es torna a dirigir a la Sindicatura per la mateixa qüestió, observant que després del temps transcorregut des de la resposta a l'anterior queixa, no s'observa cap canvi en les esmentades boques de metro.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient estudiant els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Examinats el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va valorar la conveniència de dirigir-se la Tinença d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat per tal de conèixer el tractament i les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

En data 11 de desembre de 2018 es va sol·licitar a l'organisme corresponent la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'objectiu 11.4, per al 2030, una millor protecció, accessibilitat i coneixement dels elements patrimonials singulars i d'identitat de Barcelona i els seus barris.

En data 25 de maig de 2021 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada en què s'exposa que malgrat està redactat el projecte executiu de les baranes corresponents a les instal·lacions de TMB que incorpora la recuperació de les dues baranes històriques (Palau Robert i Casa Batlló), hores d'ara, l'execució d'aquest projecte resta a l'espera de la partida pressupostaria corresponent.

Seguidament, l'informe municipal, adjunta la resposta que es va emetre el 2015, respecte de la mateixa consulta i exposant que es manté, la situació actual en el mateix punt.

En la resposta de 2015 es feia un Informe relatiu a la recuperació de les baranes dels accessos del Gran Metropolità de Barcelona a la línia 3 del metro dins l'àmbit de Passeig de Gràcia. En aquell es deia que el Pla de Millora del Passeig de Gràcia redactat per Habitatatge urbà, Medi Ambient i Serveis urbans en setembre de 2012 estableix el següent objectiu: Impulsar un nou tipus de transformació q en l'espai públic de la ciutat "la transformació soft" que lli doni valor afegit a la ciutat amb la menor inversió.

L'estudi preveia la substitució dels models d'accessos al metro, per accessos de vidre i acer inoxidable. En el procés d'estudi, van rebre suggeriment de diversos ciutadans i departaments municipals respecte a la recuperació de les baranes originals de ferro de fosa de les parades del Gran metro de Barcelona (1924), per la qual cosa, el Departament de Projectes Urbans fa les següents consideracions:

Es redacta a l'octubre de 2012 un document específic anomenat Del Gran Metropolità de Barcelona a la Línia 3 del metro "Estudi Històric de l'evolució del ferrocarril a la seva integració en la xarxa de metro barcelonina", l'autora del qual és la responsable d'Art Públic de Barcelona. Segons l'estudi es constata que existien dins l'àmbit de Passeig de Gràcia sortides per escales amb baranes només al costat Llobregat del passeig de Gràcia en dos casos: Diagonal i Aragó. Les sortides de la parada Catalunya es feia per la pròpia plaça.

Les baranes d'aquestes estacions es van construir amb el mateix disseny, atorgant una clara unitat, tant des dels materials emprats com en les dimensions, fis i tot del rètol que lluïa el nom de l'estació. L'amplada de les voreres va acabar determinant que no totes les estacions acabessin tenint les mateixes dimensions i característiques.

Està redactat el projecte executiu de les baranes corresponents a les instal·lacions de TMB que incorpora la recuperació de les dues baranes històriques (Palau Robert i casa Batlló). L'execució, resta a l'espera de la partida pressupostaria corresponent.

Aquell informe incorporava també un corpus documental de l'estudi realitzat, en el que consten imatges i planells, entre d'altres. Quan es refereix al model de barana, s'exposa que el seu disseny decoratiu mostra clares reminiscències de models característiques de la Sézession austríaca, tendència artística quelcom posterior a les formes i trets de l'Art Nouveau i del Modernisme.

CONSIDERACIONS

M. Assumpció Vilà i Planas

Abans d'iniciar l'anàlisi de les circumstàncies, es vol destacar que el temps transcorregut des de la petició d'informació municipal, sobre la queixa de referència, fins que s'ha rebut l'informe de resposta, ha estat de **dos anys i mig**. Aquest termini supera amb escreix el que pot considerar-se un temps raonable d'acord amb els principis d'eficiència i bona Administració amb què han de regir-se els serveis municipals. Així mateix, incompleix el deure de col·laboració establert per l'article 3.7 de la normativa reguladora de la institució de la Síndica de Greuges de Barcelona (aprovada per la Comissió de Govern en sessió del dia 19 de gener de 2005).

Per aquest motiu, **cal recordar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat la seva obligació de col·laborar amb aquesta Sindicatura, tal com estableix el Reglament de la Síndica de Greuges de Barcelona, per tal que pugui desenvolupar adequadament la seva tasca de supervisió dels serveis municipals i alhora vetllar pels drets de la ciutadania.**

1. Sobre la protecció del patrimoni cultural

Com ja s'exposava a la descripció dels fets objecte de la queixa, el ciutadà, havia promogut, anteriorment, dos altres expedients pel mateix motiu.

En l'expedient del 2014, la Gerència Municipal d'Habitat Urbà informava que inicialment es va desestimar l'actuació per recuperar tots els accessos històrics de TMB-ADIF pel cost que suposava, 972.000 euros. Però al juliol de 2014 es va encarregar, des del Departament de Projectes Urbans, el projecte executiu de renovació de baranes que desenvolupés la solució inicial en dos accessos històrics al metro: Palau Robert i Casa Batlló, el que suposava un cost de 425.759,52 euros.

En aquell moment, des de la Sindicatura, va estimar-se parcialment la queixa, valorant la recuperació d'aquells elements ornamentals, així com atenent al fet que l'Ajuntament acomplia amb el mandat legal de preservar i mantenir el patrimoni artístic i històric de la ciutat.

Posteriorment, en l'expedient del 2015, la Tinència d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat exposava que l'execució del projecte de recuperació dels accessos del metro de Palau Robert i Casa Batlló, restava a l'espera de la partida pressupostària corresponent. Des de la Sindicatura es seguia destacant positivament que s'hagués elaborat un estudi al respecte i que hi hagués previsió d'actuació, però es lamentava que actuacions anteriors, menys curoses amb el patrimoni de la ciutat, haguessin de generar un despesa en aquells moments i per això es recomanava al consistori, que per evitar que es reproduïssin situacions similars, es vetllés adequadament per la conservació dels elements patrimonials o singulars a la ciutat.

En la resolució d'aquella queixa (any 2016) també es reflexionava sobre el fet que no es tractava d'una actuació urgent, atès que no afectava de forma directa drets fonamentals.

No obstant això, en el moment en què s'està resolent la queixa actual, al juny del 2021, persisteix la mateixa situació, davant la manca d'assignació pressupostària pel projecte. S'observa, per tant, que han transcorregut més de 6 anys des de l'existència del projecte executiu per a la recuperació de les baranes històriques de Palau Robert i Casa Batlló. Aquest és un termini excessivament dilatat per a desenvolupar una actuació, sobre la que es rep similar explicació al llarg dels anys, la manca de

pressupost al respecte. Un període de sis anys sense que s'hagi assignat el pressupost necessari, posa de manifest la manca d'una voluntat municipal clara per a la seva execució, fet que preocupa a la síndica.

Cal recordar que la Constitució espanyola estableix, a l'article 46, que els poders públics garantiran la conservació i promouran l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic dels pobles d'Espanya i dels bens que l'integren, sigui quin sigui el règim jurídic i la titularitat. També l'Estatut de Catalunya es refereix a la necessitat de conservació i accés al patrimoni, als article 44 i 127.

En la mateixa línia, l'article 3.1 de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, diu que les administracions públiques han de vetllar per la integritat del patrimoni cultural català, tant públic com privat, i per la protecció, la conservació, el creixement, la difusió i el foment d'aquest patrimoni, i han d'estimular la participació de la societat, per la qual cosa s'ha de dotar els mitjans materials i personals adequats.

L'Ajuntament de Barcelona, es suma a aquest compromís, a través de la Carta Municipal de Barcelona, on l'article 113.2.b), determina que l'activitat de l'Ajuntament de Barcelona ha de crear, gestionar i mantenir el patrimoni artístic, científic, tecnològic, natural i documental.

Recentment, el Consistori ha adquirit nous compromisos al respecte. Les Nacions Unides, a través de l'Agenda 2030 estableix un nou horitzó pel planeta i els seus habitants, que es configura a través dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Aquest es tradueixen en fites més concretes. La Fita 11.4 estableix la necessitat de redoblar esforços per a protegir i salvaguardar el patrimoni cultural i natural del món.

En concordança amb els ODS, l'Ajuntament de Barcelona, ha establert una sèrie d'objectius per a la ciutat, entre els quals es troba l'11.4 i que compta amb el següent encapçalament "Per al 2030, una millor protecció, accessibilitat i coneixement dels elements patrimonials singular i d'identitat de Barcelona i dels seus barris". En aquest es reconeix la importància del patrimoni i els seus beneficis, així com la necessitat de facilitar-ne l'accés i els seu coneixement a la població.

Es constatable, per tant, que tant la normativa bàsica, com el que el mateix Ajuntament de Barcelona assumeix com a propi, indiquen la necessitat de preservar i promoure el patrimoni de la ciutat. La manca d'actuació en la reposició de les baranes de metro històriques de Palau Robert i Casa Batlló, estableix una distància clara cap al que prescriu doncs la normativa i els compromisos municipals.

Per aquest motiu, la síndica vol assenyalar la necessitat que **es planifiqui de forma concreta quan es podran desenvolupar les accions sobre les que ja existeixen estudis i projecte, per a la certa i prompta recuperació de les baranes històriques d'accés al metro de Palau Robert i Casa Batlló.**

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula aquesta institució, aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació de **l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat** ha d'ajustar-se al que estableix la normativa en matèria de patrimoni i ha de millorar en eficàcia.

M. Assumpció Vilà i Planas

En conseqüència, emeto la següent decisió:

- **Recordar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat** la seva obligació de col·laborar amb aquesta Sindicatura, tal com estableix el Reglament de la Síndica de Greuges de Barcelona, per tal que pugui desenvolupar adequadament la seva tasca de supervisió dels serveis municipals i alhora vetllar pels drets de la ciutadania.
- **Recomanar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat** que es planifiqui de forma concreta quan es podran desenvolupar les accions sobre les que ja existeixen estudis i projecte, per a la certa i prompta recuperació de les baranes històriques d'accés al metro de Palau Robert i Casa Batlló.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, juny de 2021